

LUTKOVNO
GLEDALIŠČE
MARIBOR

Svetlana Makarovič
po motivih bratov Grimm

V RDEČA KAPICA

Svetlana Makarovič po
motivih bratov Grimm

RDEČA KAPICA

Režiser in scenograf
Klemen Markovčič

Rdeča kapica
Aja Kobe
Veverica
Metka Jurc
Volk
Miha Bezeljak
Lovec
Danilo Trstenjak
Babica
Zvezdana Novakovič, k. g.

Avtor likovne podobe
Peter Škerl
Kostumograf
Iztok Hrga

Avtor glasbe*
Gregor Strmiša
Lektorica
Metka Damjan
Oblikovalca svetlobe
Miljenko Knezoci in Klemen Markovčič

Mojster luči
Miljenko Knezoci
Mojster tona
Mitja Pastirk
Lutkovni tehnolog
Ivica Bilek

Izdelovalci lutk in scenskih elementov
Mateja Arhar, Darka Erdelji,
Primož Mihevc in Neva Vrba
Izdelovalec scene
Branko Caserman

Premiera 22. marec 2012

*Priredba songov po izvirni glasbeni zasnovi
Urbana Kodra z dovoljenjem avtorja.

RDEČA KAPICA:

Rdečo barvo imam najrajši, takšno barvo mak ima.
Češnje, ribez in maline in pa moja ličeca.
Rdečo barvo imam najrajši, barvo rdeče mušnice.
To je barva gozdnih jagod in rdeče vrtnice.

RDEČA KAPICA:

Rdečo barvo imam najrajši, takšno barvo mak ima.
Češnje, ribez in maline in pa moja ličeca.
Rdečo barvo imam najrajši – kot pikapolonica.
Takšne barve je, poglejte, moja nova kapica.

Rdeča kapica in brata Grimm

Nekoč so se rojevale pravljice. Najprej kar za odrasle; in bile so divje in neukročene, mračne, nasilne in pogosto so namigovale na ... saj veste kaj. V 17. in 18. stoletju so jih predvsem na Francoskem in v Nemčiji polovili v mreže, jim pristigili peruti, jih ocedili, naredili moralno neoporečne, dodali so vzgojne nauke, jih natisnili v knjigah in jih namenili otrokom. Pri tem so hoteli mladež podučiti tudi o tem, kaj se sme in kaj ne, kaj so prave vrednote in človeške lastnosti, katere pa so napačne, skratka, kaj je prav in kaj narobe.

Vseeno pa se je v pravljicah iz tega časa (zbranih v knjigah) ohranilo veliko prvobitnih potez: mračni gozdovi, volkovi, zmaji, otroci, ki se znajdejo v stiskah, hudobne mačeha, čaravnice ... A na koncu dobro premaga zlo, svetloba razsvetli temo in svet, ki je padel s tečajev, je znova utirjen.

Pravljice prav zato vztrajajo skozi stoletja, na

poti pa dobivajo nove preobleke, slogovne spremembe, iz knjig se selijo tudi na odre in filmska platna, pravljični liki poseljujejo otroški svet, njihove sobe, igrače, oblačila; princeske so vzor deklicam, pravljični junaki fantom. Pravljične ideje in ikonografija prežemajo odraščanje vsakega otroka, pa naj se tega zavedamo ali ne. A bistvo pravljic ostaja enako, univerzalna sporočila in vrednote ostajajo nespremenjene.

Pravljično obvezno čtivo v glavnem podpisujeta prav brata Grimm. Letos mineva natančno 200 let od prve izdaje njunih pravljic z naslovom Otroške in hišne pravljice (Kinder und Hausmärchen, 1812). Jacob (1785–1863) in Wilhelm (1786–1859) Grimm sta jih zbirala tako, da sta na svojem domu sprejemala pripovedovalke in pripovedovalce pravljic. Nekatere pripovedovalke so črpane iz francoskih knjig 17. stoletja, saj so bile hugenotke. Prav zato so mnoge podobne pravljicam Charlesa Perraulta. V po-

znejših izdajah je število objavljenih pravljic naraščalo, pravljice pa so se spreminjale.

Ena najbolj popularnih pravljic je gotovo Rdeča kapica. Charles Dickens je nekoč izjavil, da je bila Rdeča kapica njegova prva ljubezen in da če bi se lahko poročil z njo, bi bil blažen. Zgodba o ljubki deklici z rdečo kapico je doživela nič koliko upodobitev, predelav in različic. Ena takšnih je dramska verzija Svetlane Makarovič. Pisateljica ostaja zvesta znani niti zgodbe, vendar jo imenitno začini s svojim nezgrešljivim slogom.

Zakaj Rdeča kapica ostaja tako priljubljena, čeprav je v mračnem gozdu volk, ki požre babico, nato še Rdečo kapico, na koncu pa sam stori bridko smrt? O razliki med klasičnimi pravljicami in sodobnimi 'otrokom prijaznimi' zgodbami lepo spregovori Bruno Bettelheim v delu z naslovom O pomenu čudežnega: »Sodobne zgodbe, ki so namenjene majhnim otrokom, se pogosto izogibajo eksistencialnim problemom, čeprav so bistvenega pomena za vse ljudi. O tem, kako naj se sooča s problemi in varno

odrašča, dokler ne bo dozorel, potrebuje otrok predvsem nasvete v simbolični obliki. 'Varne' zgodbe ne omenjajo niti smrti niti staranja, mej našega obstoja, niti želje po večnem življenju. Pravljica pa, nasprotno, otroka pošteno seznanja z osnovnimi človekovimi bivanjskimi stiskami.« Pravi tudi tole: »S pomočjo pravljic, kakršna je Rdeča kapica, otrok začneja razumeti – vsaj na podzavestni ravni – da samo tiste izkušnje, ki presega naše zmožnosti, zbuja v nas notranja čustvena stanja, ki jim nismo kos. Brž ko jih obvladamo, se nam ni več treba bati srečanja z volkom.«

In tako je tudi z našo Rdečo kapico. Volk je lahko nevarna pojava, tako kot življenje samo, a obvladovanje in premaganje nevarnosti nas dela bolj izkušene, modrejše in pogumnejše.

Katarina Klančnik Kocutar

VOLK:

Jaz sem volk, živalica siva.
Jaz sem volk, prijazen stric.
Rad po gozdu se sprehajam
in poslušam petje ptic.
Jaz sem volk, mrcina stara,
lopov z ostrimi zobmi.
Hranim se pa, če le morem,
s takilemi punčkami.

VOLK:

Jaz sem volk, prijazno bitje, že pred leti ukročen.
Žalega nikomur nočem, ker sem prelepo vzgojen.

VOLK:

Pajčevine po trebuhu se mi predejo tri dni.
Danes se bom pa odtešal, lokal bom človeško kri.

Klemen Markovčič, režiser

Rdeča Kapica je ena od pravljic, ki v zahodnem svetu sodi v železni repertoar tega, kar je otrokom položeno v zibelko, čeprav je mračna in z današnjimi očmi že kar brutalna. Zakaj odločitev zanjo?

Grimmove pravljice imajo povsem odrasla, skoraj brutalna, neredko tudi zelo kritična in prav nič pravljična sporočila. Je pa pravljica za tovrstna sporočila gotovo izvrstna literarna oblika. Izrazita večplastnost Grimmovih pravljic je zato zelo zanimiva tudi za gledališče. Iz tega razloga ta literatura vsekakor, vsaj občasno, sodi v repertoar lutkovnega gledališča; kot ena izmed prvih prav gotovo Rdeča kapica. Vse kaže, da nam ta danes govori več kot takrat, ko je nastala.

Rdeča kapica je doživela izjemno veliko različic, izpeljav, priredb, parodij ... Izbral si dramatisacijo Svetlane Makarovič.

Zdi se, da je ta dramatisacija, ki je sprva nastala kot radijska igra za otroke, sčasoma neka-ko ušla iz širšega spomina, meni pa je ostala kot izvrstna. Zasnovana je namreč z velikim spoštovanjem do izvirnika, ki pa ga avtorica na jezikovni in posledično dramaturški ravni spretno nadgrajuje. Tako jo tvorita vsaj dve odliki: jasno izrisani liki in njihovi odnosi ter vešče obvladovanje ritma in pripovednega toka – tudi skozi dodane songe, ki tokrat niso le zvočno vezivo, ampak del pripovedne celote. Sicer pa je tudi izrazito duhovita in v svojem bistvu pravzaprav dramska. Vse to daje več kot čvrsto osnovo za nove izvedbene, tokrat pa tudi lutkovne prevode. Odločitev je bila na dlani predvsem zato, ker sem se želel spopasti prav z izvirno zgodbo te pravljичne klasike.

Tvoj odnos do pravljic? So katere, ki so v tvojem spominu posebej spravljene, morda posebej ljube?

Neverjeten privilegij imam, da se lahko tudi poklicno ukvarjam s svetom pravljic. Na nek način vse bolj odkrivam smisel svojega dela prav v delu za otroke in mlade – tako v gledališču kot na radiu. Pravljičice pravzaprav nikoli ne bi smele oditi iz naših življenj. Morale bi nam ostali kot stalne sopotnice in zaveznice. Torej nikakor niso lastne le otroštvu. Ni lepšega od občasnih pobegov v svet pravljic. Tudi stvarni svet je zaradi tega lepši in bogatejši. Imel sem srečo, da sta mi starša, zlasti mama, ogromno brala, ko sem bil majhen; morda de lno tudi zaradi njunega poklica. Prepričan sem, da bi morali vsi starši svojim otrokom veliko brati. To je namreč neprecenljiva dota, za katero noben otrok ne bi smel biti prikrajšan, da ne rečem opeharjen. Ljubi avtorji in zgodbe? Vsekakor opus Astrid Lindgren, od slovenskih avtorjev pa gotovo Svetlana Makarovič, predvsem pravljice iz njenega zgodnjega obdobja. Moj predlog: ko zunaj pada dež, le smuk v pižamo, knjigo v roke in pogumno v svet pravljic!

Klasična pravljica je s svojo jasno strukturo in slikanjem dobrega in zla precej drugačna od pravljice Zelišča male čarovnice Polonce Kovač, ki si jo že postavil na naš lutkovni oder. Tam so liki morda bolj kompleksni, bolj sodobni, bližje so nam. Čarovnica Leneka je netipični glavni lik – malce odrezava, duhovita, a dobrosrčna. Kako pa se spopasti s klasično pravljico, ki bolj plosko in dvodimenzionalno slika svet?

Ta spopad sem sprejel kot izziv. Zavzel sem tudi precej jasno pozicijo do slabega – edini lik, ki v tokratni uprizoritvi ni lutka, je volk. Volk je torej človek. S to dokaj radikalno potezo absolutno stavim na otrokov izjemen razum, neizmerno domišljijo in duhovitost. Hkrati pa si želim, da bi bila uprizoritev dovolj intrigantna, da bi spodbudila pogovore otrok in staršev

ali njihovih vzgojiteljev in učiteljev o vprašanju družbenih predsodkov, češ volk je slab zato, ker tako od nekdaj pravijo ljudje, in o razmerju med dobrim in slabim.

Gledališče je gotovo v funkciji tistega, ki slika določene zgodbe. Vendar pa v tej vlogi ni le kronist, ampak mora zavzeti tudi neko jasno stališče, ki pa lahko postane stvar širše debate, presoje ali komentarja. V lutkovnem gledališču oziroma gledališču za otroke še toliko bolj, saj zastopa tudi funkcijo tistega, ki na nek način vzgaja. Poploščenost sveta zgolj na dobro in slabo pravzaprav niti ni napačna. Prej nasprotno. Predstavlja jasen okvir, v katerega lahko vpneemo barvitost gledališča in tako lažje spregovorimo tudi o zahtevnejših temah. Otrok namreč relativno pozno razvije sposobnost razlikovanja med dobrim in slabim.

Spraševala:
Katarina Klančnik Kocutar

LOVEC:

Jaz sem silni lovec na zveri
vse se me gromozansko boji.
Volkove, lisice, pa divje prasice,
medvede in zajce, jelene in srne –
moj strel vse prevrne.
Sem uren in točen,
zadenem, kar hočem.
Halalo, halali.
Jaz sem silni lovec na zveri.
Vse se me gromozansko boji.

VSI:

Pa smo ga, pa smo ga, roparja požrešnega.
Gozd je varen, gozd je rešen strašnega sovražnika.

RDEČA KAPICA:

Veselite se živali: zajčki srne in lisice, jazbeci in veverice, ki tako ste se ga bali.

LOVEC:

Prej vsakomur je postalo sredi gozda kar tesno,
ko se je na volka spomnil, zdaj nam bo pa spet lepo.

VSI:

Pa smo ga, pa smo ga, starega nemarneža.
Spet se brez skrbi sprehaja naša Rdeča kapica.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

MESTNA OBČINA MARIBOR
www.maribor.si

MARIBOR 2012

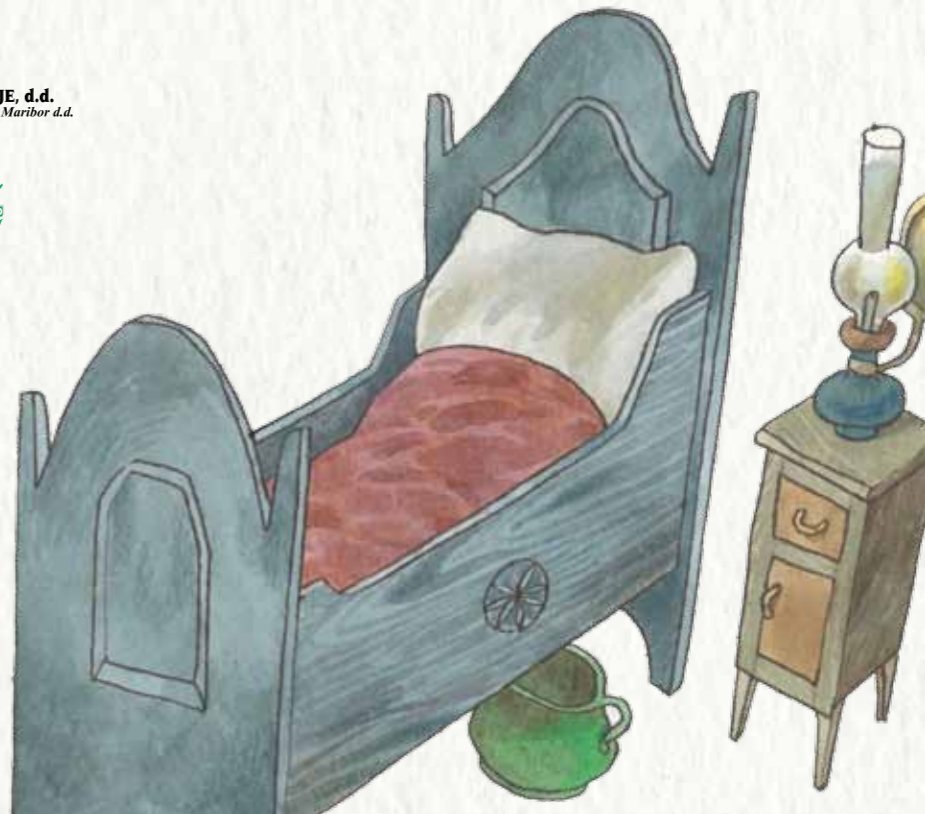
Evropska prestolnica kulture

Maribor • Murska Sobota • Velenje
Ptuj • Novo mesto • Slovenj Gradec

PBS.

POŠTNA BANKA SLOVENIJE, d.d.
Bančna skupina Nove Kreditne banke Maribor d.d.

Gledališki list Rdeča kapica / za LGM Mojca Redjko / urednica Katarina Klančnik Kocutar / lektorica Metka Damjan
ilustrator Peter Škerl / oblikovalka Natalia Corbillon / tisk HOPA / naklada 1.500 izvodov
Maribor, marec 2012 / Lutkovno gledališče Maribor / Vojašniški trg 2 A, 2000 Maribor, Slovenija
direktorica Mojca Redjko / Tel.: 02 228 19 70 / info@lg-mb.si
www.lg-mb.si